

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm XV. Examinata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

non autem sermo est de amente, seu rationis impote, iste enim in iudicio per se cōtendere non potest, sed per Procuratorem: & similis ratio est de prodigo, postquam ei administratio bonorum interdicta est. l. 1. ff. de curator. furioso &c. sed antequam ei administratio interdicta sit, etsi manifestè constet rerum suarum prodigum esse, inter discretas personas numerari potest, de quibus hīc sermo est.

3 Porro eiusmodi simplices seu perfectam rationis discretionem non habentes sicut in iudicio stare possunt agendo, aut se defendendo, ita multo magis ad alios actus legitimos admittendi sunt, vt v.g. testamentum condere possint, sicuti hīc docet Decius n. 3. Angelus Aretinus in §. præterea, n. 2. quibus non est permissum. Ad extremum aduerte cum Innocentio hīc n. 2. in c. isto de aduocato agi, non de procuratore, nam procurator litem contestatur, eiusque dominus efficitur, c. 1. de procuratoribus in 6. & nihil obstat, quin etiam procurator aduocatum sibi adiungat, a quo adiuuetur, sicuti principalis.

CAPITVLVM XV.

Examinata.

PARAPHRASIS.

Matthæus de Riparia vir nobilis controuersiam habuit cum quibusdam militibus super iure patronatus cuiusdam Ecclesiæ, interim verò hoc ius sequestratum fuit apud vicedominum seu Vicarium Episcopi Sabinensis, postea Matthæus actionem in iudicio instituit contra milites, quæ ius patronatus sibi vendicabat, atque restitui petebat, & tum in processu iudicij testes produxit, qui deponebant, eo tempore, quo Vicarius Ecclesiam tanquam sequestratam accepit, Matthæum in possessione iuris patronatus fuisse: quæ cum ita se haberent, Innocentius III. respondit, intentionem illius seu petitionem non subsistere, quia cum ius patronatus ipse non possideret, nec rei vendicationem in-

tentare, nec restitutionem sibi fieri poterat petere, igitur milites absoluit à petitione eiusdem Matthæi, ita tamen, vt si postea congruentem actionem instituerit contra milites, ij nihilominus responderi teneantur.

S V M M A R I V M.

1. Sequester non tantum in rebus corporalibus, sed etiam in incorporalibus seu iuribus locum habet.
2. Sequester, durante lite, rem litigiosam verè possidet, si sequester voluntarius sit, si quidem de possessione litigetur: secus est, si lis sit de proprietate.
3. Si intentio & petitio actoris inepta fuit, reus absolui debet ab huius iudicij instantia, ius tamen integrum manet ei, vt libellum aliter formet.
4. Iudex in principio videns libellum esse ineptum, debet eum ante litem contestationem recipere, si talis autem in principio non appareat, admittendus est.
5. Si in progressu litis videatur intentio & petitio inepta, instantia eius iudicij dissoluenda est.
6. In libello præter conclusionem, seu petitionem, contineri debent duo: primum est factum, secundum causa.

NOTANDVM I. Sequester non tantum in rebus corporalibus locum habet, sed etiam in incorporalibus seu iuribus, nam hoc casu ius patronatus sequestratum erat penes Vicarium, et videlicet ipse tanquam depositarius interim detineret, atque suo tempore rectorem seu beneficiatum præferret, vt hīc Innocentius notat n. 1. nam ad hoc communi partium consensu sequester factum fuit, vt interim, quæ ratione iuris patronatus faciendæ erant, Vicarius expediret. Neque obstat, quòd is patronus non sit, quia est loco patroni, quemadmodum nec is patronus est, sed loco patroni, qui castrum, cui ius patronatus annexum est, hypothecæ nomine possidet, relictæ ipsi potestate præferendi, vt notauit Ioan. Andreas c. cum Bertoldus n. 22. de sentent. & re iudic.

2 **QVÆRUNT** hic, utrum sequeſter, ſeu is, cui res litigioſa interim dum lis durat, in de- poſitum tradita eſt, verè poſſideat. DD. cit. affirmant, ſi ſequeſtrum voluntarium eſt, id eſt, non iudicis auctoritate & iuſſu, ſed partiũ voluntate inſtitutum: quæ ſententia haud dubiè vera eſt, ſi lis fuerat de poſſeſſione, ſi autem non de poſſeſſione ſed de proprietate, ut in caſu huius capituli, tum videtur negandum cum Felino n. 11. quia animus amittendæ poſſeſſionis præſumi non debet, niſi cauſa aliqua cogat; hic autem nulla cogit, quia apud ſequeſtrum poſſeſſor rem litigioſam deponere poteſt, tanquam apud custo- dem, qui alieno nomine poſſidet, ut ſumitur ex l. intereſſe 39. ff. de acquirendâ poſ- ſeſſione, vbi dicitur, tum demum per ſeque- ſtrationem amitti poſſeſſionem rei, ſed ſi ani- mus eam amittendi fuit, & hoc apertè fue- rit dictum, licet Gloſſa & Bart. aliter ſentiant ſed textui non conuenienter.

3 **NOTANDVM** II. Si in proceſſu litis appa- reat, quòd intentio ac petitio actoris inepta fuit, reus abſolui debet duntaxat ab huius iudicij inſtantiâ, ut interim actori ius inte- grum maneat libellum ac petitionem aliter formandi, pro maiore intellectu.

4 **Aduerte** I. Si iudici à principio appareat, libellum ineptum eſſe ſeu malè concluden- tem, ante litis conteſtationem reiſcere debet l. 1. ff. de aſſeſſ. ſi autem in principio non appa- reat, admittere libellum debet; nam is late & benignè interpretandus, atque in dubio pro intentione actoris præſumendum eſt, ut eius intentio & actio ſubſiſtere poſſit, teſte Innocentio hic n. 2. & ſumitur ex l. 66. ff. de iudicijs, ſi quis intentione ambigua vel ora- tione uſus ſit, id quod utilius ei eſt, accipien- dum eſt. Ceterum ſi in progreſſu litis ap- pareat intentionem, petitionemque ineptam fuiſſe, tum inſtantiâ eius iudicij diſſolui de- bet, ut hic videre licet, nam inter articulos probatoriales ſeu probandos actori vnus cõ- tinebat, quòd Matthæus fuerit in poſſeſſione, cum Eccleſia in ſequeſtrationem daretur, idque per teſtes actor probare volebat, tum verò apparebat intentionem eius ineptam fuiſſe, petiit enim inſtantiâ rei vindicatio-

ne, ut ius patronatus ſibi reſtitueretur, quod abſurdum & impoſſibile eſt, quia ad actio- nem realem ſeu vindicationem rei duo ne- ceſſariò requiruntur, & ut non poſſideat a- ctor, & ut petat ab eo, qui poſſidet, aut faltem dolo poſſidere deſiit, in propoſito autem om- ninò contrarium erat, quia milites ius pa- tronatus non poſſederant, ſed ipſemet Mat- thæus, qui ius patronatus quaſi dominium ſibi vendicabat, & adhuc in poſſeſſione ma- nebat, quando ſolùm cuſtodiam in ſeque- ſtrum tranſtulit, ut ſuprà dixi, & docet Ioan- nes Andreas hic n. 4.

Aduerte 2. Quod etiam monui in cap. 6. hoc tit. in libello quolibet præter concluſio- nem ſeu petitionem ad iudicem directam duo contineri debent; primum eſt factum, quod neceſſariò exprimitur, cum ſit funda- mentum ac veluti baſis cuiuſcunq; actio- nis: ſecundum eſt cauſa, quæ veluti forma facti, illudque terminat ad certam actio- nem, videlicet Titius me vulnerauit iniuſtè, & idè obligatus eſt ad reſarcitionem dam- ni, vel obligatus eſt ad ſatiſfactionem pro ini- iuria. Tameſi verò non ſemper neceſſe ſit cauſam exprimi, cum ſæpe in facti narratio- ne libelli implicite contineatur v. g. Titius me vulnerauit, ideo peto eum condemnari ad reſarciendum damnum, tum exprimi non debet cauſa inepta, ſeu petitioni actoris re- pugnans, argum. l. 1. ff. ſi menſor, ut ſi dicat actor, apud Titium depoſui equum, quare cum mihi actione locati obligatus ſit, peto eum condemnari, reiſcitur libellus. Ceterum ſi appareat vel præſumi poſſit de intentione actoris, quamnam is actionem intentare ve- lit, tameſi per errorem aliam nominauerit, non apparet id ei obeſſe poſt litis conteſta- tionem, ſi talis libellus receptus fuerat, teſte Abbate n. 20. quia potiùs attèdi debet, quod in veritate agitur, quàm quod per errorem exprimitur, quæ regula tunc vera eſt, ſi ad formam ſubſtantialem actûs non requiratur expreſſio, ſicut in libello non eſt neceſſe no- men actionis exprimi; quare etſi per errorem alia exprimat actio, non vitiabitur libel- lus, dummodò conſtet de intentione actoris, etenim hoc caſu perinde cenſeri debet, ſi actio

actio inutilis, seu non competens, adiecta sit, ac si nomen actionis omissum fuisset.

Quamobrem reiicienda est eorum persuasio, qui ideò existimant Matthæi actionem in hoc capitulo repulsam fuisse, quia dicebat se vendicationem iuris patronatus instituire, cum tamen in rebus solùm corporalibus ea locum habeat, pro iuribus seu rebus incorporalibus competat confessoria aut negatoria in rem actio. §. æquè, institut. de actionibus. & explicauit lib. 3. tr. 5. c. 3. n. 1. nam Pontifex hinc non reiicit probationem Matthæi, quòd in nomine actionis errauit, sed quia in intentione; volebat enim ab aduersarijs ius patronatus actione reali repetere, cum tamen ipsemet & non aduersarij possiderent. Accedit, quòd in iure canonico non attenditur ad hæc vocabulorum discrimina, sed latè loquendo omnis actio realis etiam quæ est pro iure patronatus, & similibus, rei vendicatio appellari solet, uti videre est in c. cum venerabilis 6. in fine de exceptionibus.

CAPITVLVM XVI.

Cum deputati.

PARAPHRASIS.

Intellexit Innocentius III. quòd Præceptores seu Commendatarij ordinis militaris in Italia repellerentur à iudicibus, si ortà controuersia circa domos suas, quarum commendam & administrationem gerunt, in iudicio comparere vellent agendo vel respondendo, propterea quòd aliunde videlicet ex regionibus vltimontanis aduenientes eorum natio & origo ignota esset: id improbat Papa & mandat, ut in iudicijs admittantur, quia si iuxta institutum suum & commissam administrationem laudabiliter se gerunt, nihil referre debet, ex quâ regione oriundi sint.

SUMMARIVM.

1. Peregrini & ignoti Religiosi à Prælati Ordinum recepti, & intra Ordinem ad-

ministrationi præfecti, ab Episcopo tolerari debent, modo, ut alij, religiosè viuunt.

2. Religiosi habentes administrationem, aut beneficium, possunt super iuribus agere, & conueniri in iudicio, & si is sub Prælato superiore constitutus sit, ita ut vterque actu administrationem habeat, tum agere potest inferior, si Superior permittat, & non ipse agere malit. Si vero inferior tantum in actu habeat administrationem, & Superior in habitu, Rector seu administrator præferri debet, nec Superior ordinariè se immiscere debet, nisi in defectu inferioris.
3. Vacante ecclesia inferiore, v. g. parochiali, non currit contra eam prescriptio, nec decimarum parochialium alienatio valet ab Episcopo cum consensu Capituli, nisi Ecclesia vacantis parochialis legitimus defensor deputatus sit.

NOTANDVM I. Si religiosi peregrini & ignoti à Prælati Ordinum recipiantur, & administrationi intra ordinem præficiantur, non potest Episcopus conqueri, dummodò ij statui religioso conuenienter, sicut alij, viuunt, ita Abbas hinc n. 1. Et hoc modo limitandum ait capit. vlt. de clericis peregrinis, uti etiam significauit c. 3. eod. tit.

NOTANDVM II. Religiosi habentes administrationem aut beneficium, possunt in iudicio super iuribus suis agere & conueniri.

Sed quæstio est, si religiosus administrationem gerens sub Prælato superiore constitutus sit, vel Commendatarius sub Magistro ordinis militiæ, vter alteri præferri debeat. Hanc quæstionem tractant hic Innocent. Andreas, Abbas, Felinus, idem Innocent. c. olim causam. 12. de restit. spoliat. Resp. potissimum esse attendendū, num vterq; inferior & superior administrationem iurium ac bonorum actu habeat, an verò inferior tantum habeat in actu, superior autem in habitu, ita ut ordinariè se non immisceat. Primo casu potest agere inferior, si superior permittat, sin autem ipsemet agere malit, tum præferendus est inferiori, ita sumitur ex Cle ment. 1. iun-
sta